

Sygn. akt I C 344/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Stelska

Protokolant: Dorota Twardowska

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014r. w Lublinie

na rozprawie sprawy

z powództwa S. P.

przeciwko J. O. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną wobec wierzyciela

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda S. P. czynność prawną w postaci umowy darowizny z dnia 10 września 2011r. zawartej przed notariuszem E. P. prowadzącą Kancelarię Notarialną we W., wpisanej do repertorium A pod nr (...), mocą której dłużnik J. O. (2) przeniósł na rzecz swojego syna J. O. (1) prawo własności nieruchomości rolnej położonej we wsi S., gmina W., składającej się z działek oznaczonych nr (...), o łącznej powierzchni 12,35 ha, dla którego Sąd Rejonowy w Chełmie XI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą we W. prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...), celem zaspokojenia wierzytelności powoda w kwocie 69.693zł plus odsetki ustawowe, wynikającej z wyroku zaocznego z dnia 8 maja 2000r. wydanego przez Sąd Okręgowy IX Wydział Gospodarczy w L., w sprawie - sygn. akt IX GC 454/00;

II. zasądza od pozwanego J. O. (1) na rzecz powoda S. P. kwotę 17.965 (siedemnaście tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 344/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 3 kwietnia 2013 roku (data stempla pocztowego k. 27), powód S. P. domagał się uznania za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny z dnia 10 września 2011 roku, sporządzonej w formie aktu notarialnego, przed notariuszem E. P., Repertorium A Nr (...), celem ochrony wierzytelności wynikającej z wyroku zaocznego wydanego przez Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy z dnia 8 maja 2000 roku, sygn. akt IX Gc 454/00. Jednocześnie powód zgłosił wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia poprzez zakazanie pozwanemu rozporządzania i obciążania nieruchomością w postaci działek o numerach ewidencyjnych (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz poprzez nakazanie wpisania w powyższej księdze wieczystej ostrzeżenia o orzecznym zakazie rozporządzania i obciążania przedmiotową nieruchomością.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż wyrokiem zaocznym z dnia 8 maja 2000 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt IX Gc 454/00, Sąd Okręgowy w L. Wydział Gospodarczy zasądził od J. O. (2) na rzecz S. P. kwotę 69.693,00zł wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 21% w stosunku rocznym od kwoty 33.000,00zł od dnia

15 października 1999 roku do dnia zapłaty i od kwoty 36.693,00zł od dnia 17 listopada 1999 roku do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu w kwocie 4.781,60zł. Podniesiono, iż w dniu 10 września 2011 roku J. O. (2) darował swojemu synowi J. O. (1) nieruchomości w postaci działek o numerach ewidencyjnych (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Ponadto wskazano, iż komornik sądowy prowadzi postępowanie egzekucyjne przeciwko J. O. (2) z nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 3,42ha, dla której Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Dłużnik powoda - J. O. (2) wyzbył się majątku na rzecz syna J. O. (1), czym doprowadził do pokrzywdzenia S. P., uniemożliwiając mu zaspokojenie wymagalnej wierzytelności, ponieważ pozostały i poddany egzekucji majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie całości wierzytelności (pozew wraz z uzasadnieniem k. 2-3v).

W dniu 8 maja 2013 roku tut. Sąd postanowił zabezpieczyć roszczenie powoda poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla której Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz poprzez nakazanie wpisania w powyższej księdze wieczystej KW nr (...) ostrzeżenia o orzeczonym zakazie zbywania i obciążania nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla której Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) (postanowienie k. 32-40).

W piśmie procesowym z dnia 10 października 2013 roku pozwany J. O. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, iż otrzymał od swojego ojca J. O. (2) nieruchomości opisaną w pozwie w drodze darowizny z dnia 10 września 2011 roku. Jednakże podniósł, iż przedmiotowa nieruchomość zgodnie ze zwyczajami rodzinnymi miała zostać przekazana pozwanemu w drodze darowizny zaraz po zawarciu przez niego związku małżeńskiego. Pozwany zawarł związek małżeński i zgodnie z obietnicą otrzymał w drodze darowizny przedmiotową nieruchomość. O problemach finansowych ojca powziął wiadomość dopiero w listopadzie 2011 roku. Przed tą datą nie był świadomy zadłużenia swojego ojca względem powoda (pismo procesowe k. 59-61).

W toku dalszego postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska (protokół rozprawy k. 62, k. 76, k. 92, k. 100).

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty:

Wyrokiem zaocznym z dnia 8 maja 2000 roku w sprawie o sygn. akt IX Gc 454/00, Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy, po rozpoznaniu sprawy z powództwa S. P. przeciwko J. O. (2) zasądził od J. O. (2) na rzecz S. P. kwotę 69.693,00zł wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 21% w stosunku rocznym od kwoty 33.000,00zł od dnia 15 października 1999 roku do dnia zapłaty i od kwoty 36.693,00zł od dnia 17 listopada 1999 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.781,60zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Przedmiotowy wyrok jest prawomocny (wyrok k. 5).

Umową darowizny z dnia z dnia 4 czerwca 2001 roku, sporządzoną w formie aktu notarialnego, przed notariuszem E. S., Repertorium A Nr (...), J. O. (2) darował na rzecz swojego syna D. O. udział wynoszący 1/3 części we współwłasności zabudowanej nieruchomości rolnej składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., oraz na rzecz swojej siostry S. G. udział wynoszący 1/3 części we współwłasności zabudowanej nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W. (akt notarialny k. 56-57).

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2006 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym we Włodawie, umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie z wniosku S. P. – (...) prowadzonej przeciwko Firmie Handlowej (...) we W.

z uwagi na brak wystarczającego majątku na pokrycie egzekwowanej wierzytelności (postanowienie k. 58).

Umową darowizny z dnia z dnia 1 września 2010 roku, sporządzoną w formie aktu notarialnego, przed notariuszem E. P., Repertorium A Nr (...), D. O. darował na rzecz swojego ojca J. O. (2) udział wynoszący 1/3 części w nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., zaś S. G. darowała na rzecz swojego brata J. O. (2) udział wynoszący 1/3 części w nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W. (akt notarialny k. 54-55).

Umową darowizny z dnia z dnia 10 września 2011 roku, sporządzoną w formie aktu notarialnego, przed notariuszem E. P., Repertorium A Nr (...), J. O. (2) darował na rzecz syna J. O. (1) nieruchomość składającą się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) (akt notarialny k. 6-7).

Pismem z dnia 27 grudnia 2011 roku, skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włodawie, S. P. wniósł

o wszczęcie egzekucji przeciwko J. O. (2) celem wyegzekwowania kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 maja 2000 roku, sygn. akt IX Gc 454/10, w kwocie 69.693,00zł należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 33.000,00zł od dnia 15 października 1999 roku do dnia zapłaty (które na dzień 10 października 2011 roku wynosiły 60.683,61zł) i od kwoty 36.693,00zł za okres od dnia 17 listopada 1999 roku do dnia zapłaty (które na dzień 10 października 2011 roku wynosiły 66.777,99zł) oraz kosztów sądowych w kwocie 4.781,60zł. Zgodnie z przedmiotowym wnioskiem S. P., egzekucja miała zostać skierowana do nieruchomości będących własnością dłużnika J. O. (2), dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą Nr (...) (wniosek k. 80).

Pismem z dnia 28 grudnia 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym we Włodawie zawiadomił J. O. (2) o wszczęciu egzekucji z 1/3 niewydzielonej części nieruchomości położonej we W., S., dla której Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW (...), na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 8 maja 2000 roku, sygn. akt IX Gc 454/10 (zawiadomienie k. 81).

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2012 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Chełmie dokonał planu podziału sumy uzyskanej

z egzekucji nieruchomości objętej księgą wieczystą KW (...)

i ustalił, iż kwota przypadająca wierzycielowi z podziału i podlegająca wypłaceniu na rzecz S. P. wynosi 58.429,87zł (postanowienie k. 83).

Ojciec pozwanego – J. O. (2) na obecnie 60 lat, zobowiązania jakie posiada wobec S. P., wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 8 maja 2000 roku, sygn. akt IX Gc 454/10, powstały w okresie kiedy J. O. (2) prowadził działalność gospodarczą.

W dacie dokonywania darowizny na rzecz syna J. O. (1), tj. w dniu 10 września 2011 roku, J. O. (2) nie prowadził już działalności gospodarczej (zeznania S. G. k. 76v-77, zeznania D. O.

k. 77-78, zeznania J. O. (2) k. 78-78v, zeznania J. O. (1) k. 62v-63 w zw. z k.).

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał przede wszystkim w oparciu o powołane powyżej dokumenty, a częściowo również na podstawie zeznań przywołanych wyżej świadków oraz pozwanego w zakresie, w jakim dowody te znajdują potwierdzenie w dokumentach, których wiarygodność nie była przez strony kwestionowana. Sąd uznał dowody osobowe za wiarygodne

w zakresie, w jakim odnosiły się one do faktów i w jakim zeznania świadków wzajemnie się uzupełniały. Świadkowie przesłuchani w toku niniejszego procesu w istocie przedstawiali te same okoliczności – znane im z bezpośredniej obserwacji, jak też znane im tylko z opowieści innych osób –

i na ich podstawie wyciągali własne wnioski, ewidentnie przyjmując wersję korzystną dla pozwanego. Dotyczyło to głównie tej części zeznań, w której pozwany jak też powołani przez stronę pozwaną świadkowie próbowali wykazać, iż przekazywanie przedmiotowej nieruchomości w ich rodzinie

„z ojca na syna” w momencie zawarcia związku małżeńskiego przez tego ostatniego, było tradycją rodzinną. Jednakże ich zeznania w tej części są niespójne, a przede wszystkim nie znajdują żadnego potwierdzenia

w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy. Z dokumentów złożonych do akt sprawy, które miały dowodzić rzekomej tradycji przekazywania gospodarstwa rolnego z „ojca na syna”, wynika jedynie, iż umową darowizny z dnia z dnia 4 czerwca 2001 roku, J. O. (2) darował na rzecz swojego syna D. O. udział wynoszący 1/3 części we współwłasności zabudowanej nieruchomości rolnej składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., oraz na rzecz swojej siostry S. G. udział wynoszący 1/3 części we współwłasności zabudowanej nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...),

o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., następnie umową darowizny z dnia z dnia 1 września 2010 roku, D. O. darował na rzecz swojego ojca J. O. (2) udział wynoszący 1/3 części w nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., zaś S. G. darowała na rzecz swojego brata J. O. (2) udział wynoszący 1/3 części w nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 12,35ha, położonej we wsi S., gmina W., zaś umową darowizny z dnia z dnia 10 września 2011 roku, J. O. (2) darował na rzecz syna J. O. (1) nieruchomość składającą się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Złożone do akt powyższe dokumenty w postaci aktów notarialnych w żaden więc sposób nie potwierdzają faktu istnienia rzekomej tradycji rodzinnej polegającej na przekazywaniu gospodarstwa rolnego z „ojca na syna”. Z powyższych dokumentów wynika jedynie, iż miały miejsce nieodpłatne przesunięcia majątkowe pomiędzy członkami rodziny w różnych konfiguracjach pokrewieństwa, zaś z zeznań świadków i pozwanego wynika, iż powyższe przesunięcia majątkowe miały na celu jedynie uzyskanie określonego celu związanego między innymi z uzyskaniem świadczenia rentowego, itp. Stąd też Sąd nie dał wiary pozwanemu i świadkom w tej części ich zeznań, w której próbowali oni wykazać istnienie tradycji rodzinnej w przekazywaniu gospodarstwa rolnego. Sąd uznał, iż zeznania pozwanego i świadków w tej części miały jedynie na celu pomoc pozwanemu w uzyskaniu pozytywnego dla niego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Na wstępie wskazać należy, iż jednym z instrumentów przewidzianych przez prawo cywilne, których celem jest złagodzenie ryzyka niewypłacalności dłużnika jest tzw. skarga pauliańska uregulowana w art. 527 i nast. kc.

Jej funkcją jest zabezpieczenie interesów wierzycieli w wypadku nielojalnego postępowania dłużnika, który doprowadza swój majątek do stanu zagrażającego zaspokojeniu wierzycieli.

Zgodnie z przepisem art. 527 § 1 i 2 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną wobec niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Roszczenie takie (skarga pauliańska) zasługuje na uwzględnienie, gdy:

- 1) dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli;
- 2) wskutek tej czynności osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową;
- 3) dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;
- 4) osoba trzecia wiedziała o tym lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Biorąc powyższe pod uwagę, podstawowym warunkiem skuteczności zaskarżenia czynności prawnej dłużnika jest, aby czynność ta była ważnie zawarta między dłużnikiem a osobą trzecią. W przypadku braku jej ważności będzie ona mogła być zakwestionowana z powodu czy to wad oświadczenia woli, czy też jej niezgodności z prawem, zmierzania do obejścia prawa bądź sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. W takiej sytuacji konstrukcja prawna skargi pauliańskiej nie będzie miała zastosowania.

Odnosząc się do drugiej przesłanki tj. pokrzywdzenia wierzyciela, jak stanowi § 2 powołanego przepisu, czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Oceny czy czynność prawna krzywdzi wierzyciela, dokonuje się nie według stanu dokonania czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 roku, IIICKN 554/98- Lex nr 52736 oraz z dnia 22 marca 2001 roku V CKN 280/00 Lex nr 52793). Przez pojęcie niewypłacalności rozumie się aktualny tj. istniejący w chwili orzekania brak możliwości wywiązania ze zobowiązań finansowych. Niewypłacalność oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi, bądź gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r. IV CKN 525/00 – Lex 53110).

Konieczna a zarazem wystarczająca dla spełnienia tej przesłanki jest świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie jest to, że dłużnik powoda nie dokonał spłaty swego zobowiązania, jak również to, że prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne, zmierzające do wyegzekwowania długu, okazało się w przeważającej części bezskuteczne, z uwagi na brak wystarczającego majątku, z którego wierzyciel w całości mógłby zaspokoić się w sposób przymusowy. Dłużnik J. O. (2), pozostający z pozwanym w najbliższym stopniu pokrewieństwa, mimo świadomości ciężącego na nim zobowiązania

i ewentualnych, negatywnych skutków dla sytuacji majątkowej syna, nie podjął działań w kierunku dobrowolnego uiszczenia długu. Następnie zaś, po podjęciu przez powoda działań zmierzających do przymusowego wyegzekwowania od niego zobowiązania, wyzbył się posiadanego majątku darując go synowi,

tj. pozwanemu. Takie zachowanie dłużnika powoda, tj. J. O. (2) jednoznacznie wskazuje na jego świadomość, że w wyniku dokonania darowizny nieruchomości, której był właścicielem, znacząco utrudni wierzycielowi możliwość odzyskania całości długu, zaś podjęcie czynności egzekucyjnych w stosunku do darowanej nieruchomości wymagać musi od wierzyciela dodatkowego, znacznego nakładu kosztów, czasu i ryzyka przy gwarancji zaspokojenia się tylko w części.

Kolejnym warunkiem, umożliwiającym zaskarzenie czynności prawnej dokonanej przez dłużnika jest - jak w niniejszej sprawie - uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią. Korzyść ta może zostać osiągnięta bądź przez nabycie prawa majątkowego, bądź przez zwolnienie osoby trzeciej ze zobowiązania przysługującego dłużnikowi, skutkiem zaś jest każdorazowo zwiększenie się majątku osoby trzeciej, co z kolei pociąga za sobą umniejszenie majątku dłużnika.

Należy podkreślić, że pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być zamiarem dłużnika. Dla przyjęcia tej przesłanki wystarczy bowiem aby dłużnik pokrzywdzenie to przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość, co najmniej potencjalnego pokrzywdzenia musi zatem istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. W tym miejscu należy wskazać,

że ustawodawca ustanowił w art. 529 k.c. domniemanie prawne, stanowiące ułatwienie dowodowe dla wierzyciela (powoda), w postaci domniemania działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Przepis ten stanowi,

że w sytuacji, gdy w chwili dokonywania zaskarżonej czynności dłużnik był niewypłacalny (czyli nie spłacał znanych mu długów) domniemywa się,

iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania określonej czynności. Powyższe domniemanie jest wzruszalne, jednakże ciężarem dowodu została tu obarczona strona pozwana, która winna ponad wszelką wątpliwość wykazać, iż dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Obowiązkowi temu pozwany w niniejszym procesie nie podolał.

W sytuacji, kiedy osoba trzecia jest osobą będącą w bliskich stosunkach z dłużnikiem (jak w niniejszej sprawie), ustawodawca w art. 527 § 3 k.c., wprowadził kolejne domniemanie zgodnie, z którym przyjmuje się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Co więcej, w przypadku, kiedy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie (jak w niniejszej sprawie) ustawodawca w art. 528 k.c. ustanowił normę, że wierzyciel może żądać uznania czynności prawnej za bezskuteczną nawet w sytuacji, gdy osoba ta nie wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, czy też wręcz przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć. W takiej sytuacji charakter bezpłatności dokonanej czynności prawnej powoduje, że żadne inne dodatkowe przesłanki, oprócz świadomości pokrzywdzenia wierzyciela przez dłużnika nie są konieczne, aby czynność taką można było uznać, w stosunku do niego, za bezskuteczną.

Przy ustalonym w sprawie niniejszej stanie faktycznym istnienie przesłanek wymienionych w cytowanych przepisach nie może budzić i w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, tym bardziej, że mają tu zastosowanie wskazane wyżej domniemania prawne wskazane w art. 527 § 3 k.c. oraz art. 528 k.c., a których nie udało się pozwanemu obalić.

Pozwany J. O. (1), co w sprawie niniejszej było poza sporem, zawarł w dniu 10 września 2011 roku, ze swoim ojcem J. O. (2) ważną umowę darowizny mocą, której ojciec darował mu bezpłatnie własność nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

W realiach niniejszej sprawy nie budzi także wątpliwości fakt, że przedmiotowa czynność prawna dokonana została z pokrzywdzeniem wierzyciela, skoro w jej wyniku dłużnik J. O. (2) stał się niewypłacalny w stopniu wyższym.

Odnosząc się do treści omówionego wyżej art. 527 § 2 k.c., zwrócić należy uwagę na fakt, o czym mowa wyżej, iż oceny, czy czynność prawna krzywdzi wierzyciela, dokonuje się nie według stanu dokonania czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia. Należy, zatem z całą stanowczością podkreślić, że niewypłacalność J. O. (2) istniała w chwili wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu pokrzywdzenie wierzyciela przez zawarcie przedmiotowej umowy spowodowało stan niewypłacalności dłużnika i jest w realiach niniejszej sprawy faktem udowodnionym. Niewypłacalność dłużnika powoduje, że potencjalna egzekucja prowadzona przeciwko dłużnikowi jest bezskuteczna, ewentualnie zaspokojenie można uzyskać, lecz jedynie w części lub znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka.

Bezspornym jest też, że pozwany J. O. (1) zawarł ze swoim ojcem J. O. (2) w dniu 10 września 2011 roku ważną umowę darowizny nieruchomości składającej się z działek gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 9,50ha, położonej we wsi S., gmina W., dla których Sąd Rejonowy we Włodawie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Darowizna jest czynnością prawną pod tytułem darmym co powoduje, że zgodnie z dyspozycją powołanego wyżej art. 528k.c., bez znaczenia pozostaje dla rozstrzygnięcia czy osoba trzecia, w tym przypadku syn darczyńcy, wiedzieli o tym, iż jego ojciec działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Powód w uproszczony sposób może żądać uznania czynności za bezskuteczną wykazując jedynie, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Dla rozstrzygnięcia tej kwestii zasadniczym było więc ustalenie podstawowej okoliczności, a mianowicie czy powód S. P. jest wierzycielem J. O. (2), a jeżeli tak, to czy zawierając przedmiotową umowę darowizny J. O. (2) działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda.

Ciężar dowodu wskazanej wyżej przesłanki skargi pauliańskiej spoczywa, zgodnie z art. 6 k.c., na osobie występującej z żądaniem, o którym mowa w art. 527 § 1 k.c. , tj. na powodzie.

Bezspornym jest, iż powód S. P. jest wierzycielem J. O. (2), co potwierdza przedłożony przez powoda prawomocny wyrok zaoczny z dnia 8 maja 2000 roku wydany w sprawie o sygn. akt IX Gc 454/00 przez Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy, który określa konkretną wierzytelność S. P. względem J. O. (2).

Zważyć należy, iż przedmiotem ochrony z art. 527 kc jest istniejąca w chwili wytoczenia powództwa wierzytelność pieniężna. Jedną bowiem z koniecznych przesłanek skargi pauliańskiej jest przysługiwanie wnoszącemu ją zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej przeciwko osobie, która dokonała czynności prawnej objętej żądaniem ubezskuteczenia. Atrybutem wierzytelności jako podmiotowych praw majątkowych jest możliwość przymusowej ich realizacji. Dokonanie przez dłużnika w określonych przez ustawę okolicznościach czynności prawnej, wskutek której stał się on niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był uprzednio, godzi w możliwość zaspokojenia się wierzyciela z majątku dłużnika. Skarga pauliańska, rozszerzając uprawnienie wierzyciela do przymusowego zaspokojenia wierzytelności z majątku dłużnika o możliwość prowadzenia egzekucji w celu zaspokojenia wierzytelności z określonych przedmiotów, które w następstwie wspomnianej czynności prawnej weszły w skład majątku osoby trzeciej, pozwala przeciwdziałać powyższym skutkom tej czynności i tym samym wzmacnia ochronę wierzytelności.

Z koniecznością skonkretyzowania ulegającej ochronie wierzytelności wiąże się też ustalenie niewypłacalności dłużnika, co najczęściej można wykazać bezskutecznością egzekucji, a więc istnieniem przeciwko dłużnikowi tytułu egzekucyjnego, który nie mógł być zrealizowany ze względu na brak odpowiednich środków w majątku dłużnika. Tytułem egzekucyjnym jest między innymi orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem (art. 777§1pkt 1 kpc). Stosownie do treści art. 365§1 kpc, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. W przypadku wyroku, treścią nakazu wynikającego z powyższego artykułu, jest więc powinność uwzględniania przez wymienione w tym przepisie osoby i instytucje stanu prawnego wynikającego z utożsamianego z powagą rzeczy osądzonej prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy co do istoty.

Reasumując, ochrony z art. 527kc można udzielić takiemu wierzycielowi, którego wierzytelność względem dłużnika jest **realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna**. Z tego punktu widzenia, w rozpoznawanej sprawie powód wykazał, iż na dzień wniesienia powództwa, tj. 9 kwietnia 2013 roku, jak też na dzień zamknięcia niniejszej rozprawy posiada w stosunku do J. O. (2) konkretną, wymagalną wierzytelność.

Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wystarczy jedynie wykazanie, że na podstawie zaskarżonej czynności prawnej nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzyciela (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r., sygn. akt I CKN 287/98). Faktem jest, że w wyniku zawarcia przedmiotowej umowy pozwany bezpłatnie uzyskał korzyść majątkową. Zgodnie zaś z art. 528 k.c., w sytuacji, kiedy wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Z tej przyczyny, powód może żądać uznania przedmiotowej czynności za bezskuteczną wobec niego, wykazując jedynie, iż sam dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W tym miejscu wypada wskazać, że świadomość jest stanem wewnętrznym każdej osoby i w sposób bezpośredni możemy się o niej dowiedzieć jedynie w sytuacji, gdy dana osoba sama przekazuje swoje wrażenia, lub też w sposób pośredni, tj. poprzez zachowanie tej osoby. Mając to na względzie ustawodawca nie wymaga od wierzyciela szczególnej formy dowodów na wykazanie swoich twierdzeń. Należy tu raczej ustalić pewien określony zestaw faktów i dowodów, które w sposób pośredni, ale spójny i logiczny wykażą, że przesłanki zawarte przepisach prawa zostały spełnione (por. M. Jasińska „Skarga pauliańska- istota idei zaskarżenia” Prawo Spółek Nr 5/2004).

Dla skutecznego wniesienia skargi opartej na wskazanych wyżej przepisach, nie jest konieczne, aby dłużnik stał się niewypłacalny całkowicie. Wystarczy, aby dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przez dokonaniem przedmiotowej czynności. Dłużnik zaś staje się niewypłacalny w wyższym stopniu wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z jego dalszego majątku jedynie znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Stan niewypłacalności dłużnika

w stopniu wyższym, obejmuje, zatem zarówno utrudnienie jak i odwleczenie zaspokojenia się wierzyciela, lub brak gwarancji pełnego zaspokojenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00).

Należy również podnieść, że zgodnie z judykaturą, przewidziany w art. 527 § 2 k.c. związek między czynnością prawną dokonaną przez dłużnika, a stanem jego niewypłacalności, ewentualnie powiększeniem niewypłacalności nie może być ujmowany, jako związek adekwatny, kauzalny, w rozumieniu art. 361 § 1 k.c., właściwy w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej (wyr. Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2004 r., II CK 128/04). Wystarczające jest, bowiem zwykle wykazanie tego, że zaskarżona czynność spowodowała rezultat w postaci niewypłacalności dłużnika lub niewypłacalność taką powiększyła.

W ocenie Sądu, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości, że J. O. (2) w wyniku zawarcia przedmiotowej umowy z pozwanym stał się nie tylko niewypłacalny w wyższym stopniu, ale de facto niewypłacalny całkowicie (jego pozostały majątek nie pozwala, bowiem na spłatę całości zadłużenia wobec powoda). Sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie narusza żadnych praw wierzyciela, jeżeli może on zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużnika. Ochrona przewidziana w art. 527 k.c. przysługuje, zatem wierzycielowi jedynie w sytuacji, kiedy brak jest wystarczającego majątku dłużnika, do którego można skierować ewentualną egzekucję. Rzeczą wierzyciela, który chce z tej ochrony skorzystać, jest zatem wykazanie, że przysługuje mu względem dłużnika wierzytelność oraz, że nie może być ona zaspokojona z majątku dłużnika, na skutek dokonanej przez niego czynności prawnej, w wyniku której stał się niewypłacalny, albo niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem tej czynności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 20 listopada 1996 r., I ACr 306/96). Niniejsze postępowanie jednoznacznie wykazało, że J. O. (2) nie posiada obecnie majątku, z którego powód mógłby uzyskać pełne zaspokojenie.

Postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie wykazało nadto, iż J. O. (2), prowadzący niegdyś działalność gospodarczą, a więc będący doświadczonym uczestnikiem obrotu gospodarczego, przed zawarciem przedmiotowej umowy z pozwanym, nie realizując swego zobowiązania względem powoda, miał świadomość szkodliwości swoich działań wobec powoda. Tym samym, spełniona została przesłanka istnienia po stronie dłużnika działania ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Do przyjęcia, bowiem, istnienia u dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzyciela, o której mowa w przepisie art. 527 § 1 k.c., wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 maja 2005 r., I ACa 1764/04 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97). Sąd uznał, zatem, że J. O. (2) zawierając przedmiotową umowę z pozwanym miał świadomość, że co najmniej utrudnia powodowi drogę do zaspokojenia jego roszczeń.

W związku z powyższym Sąd uznał, iż spełnione zostały ustawowe przesłanki uznania przedmiotowej umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do powoda, w zakresie, w jakim domagał się tego powód.

Z tych względów, orzeczono jak w punkcie I wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 98 § 1 i § 3 kpc.

Powód wygrał proces i tej sytuacji pozwany powinien ponieść koszty procesu zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 kpc).

Na koszty poniesione przez powoda S. P. składa się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 7.200,00 zł - ustalone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.), 10.748,00zł tytułem uiszczonyj opłaty sądowej od pozwu, opłata skarbową za pełnomocnictwo w kwocie 17,00 zł- ustalona na podstawie ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006 roku, Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.), łącznie 17.965,00zł.

W związku z powyższym, Sąd w punkcie II wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda S. P. powyższą kwotę 17.965,00zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt II wyroku).

Mając powyższe na uwadze i na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.